

Όνοματεπώνυμο:
Μάθημα:
Υλη:
Επιμέλεια διαγωνίσματος:
Αξιολόγηση :

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΓΝΩΣΤΟ

Διττής δὴ τῆς ἀρετῆς οὐσῆς, τῆς μὲν διανοητικῆς τῆς δὲ ἠθικῆς, ἡ μὲν διανοητικὴ τὸ πλεῖον ἐκ διδασκαλίας ἔχει καὶ τὴν γένεσιν καὶ τὴν αὐξήσιν, διόπερ ἐμπειρίας δεῖται καὶ χρόνου, ἡ δ' ἠθικὴ ἐξ ἔθους περιγίνεται, ὅθεν καὶ τοῦνομα ἔσχηκε μικρὸν παρεκκλίνον ἀπὸ τοῦ ἔθους. ἐξ οὗ καὶ δῆλον ὅτι οὐδεμία τῶν ἠθικῶν ἀρετῶν φύσει ἡμῖν ἐγγίνεται· οὐθὲν γὰρ τῶν φύσει ὄντων ἄλλως ἐθίζεται, οἷον ὁ λίθος φύσει κάτω φερόμενος οὐκ ἂν ἐθισθεῖ ἄνω φέρεσθαι, οὐδ' ἂν μυριάκις αὐτὸν ἐθίξῃ τις ἄνω ῥιπτῶν, οὐδὲ τὸ πῦρ κάτω, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν τῶν ἄλλως πεφυκότων ἄλλως ἂν ἐθισθεῖ. οὐτ' ἄρα φύσει οὔτε παρὰ φύσιν ἐγγίνονται αἱ ἀρεταί, ἀλλὰ πεφυκόσι μὲν ἡμῖν δεξασθαι αὐτάς, τελειουμένοις δὲ διὰ τοῦ ἔθους. ἔτι ὅσα μὲν φύσει ἡμῖν παραγίνεται, τὰς δυνάμεις τούτων πρότερον κομιζόμεθα, ὕστερον δὲ τὰς ἐνεργείας ἀποδίδομεν (ὅπερ ἐπὶ τῶν αἰσθήσεων δῆλον· οὐ γὰρ ἐκ τοῦ πολλάκις ἰδεῖν ἢ πολλάκις ἀκοῦσαι τὰς αἰσθήσεις ἐλάβομεν, ἀλλ' ἀνάπαλιν ἔχοντες ἐχρησάμεθα, οὐ χρησάμενοι ἔσχομεν)· τὰς δ' ἀρετὰς λαμβάνομεν ἐνεργήσαντες πρότερον, ὥσπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων τεχνῶν· ἃ γὰρ δεῖ μαθόντας ποιεῖν, ταῦτα ποιοῦντες μανθάνομεν, οἷον οἰκοδομοῦντες οἰκοδόμοι γίνονται καὶ κιθαρίζοντες κιθαρισταί· οὕτω δὲ καὶ τὰ μὲν δίκαια πράττοντες δίκαιοι γινόμεθα, τὰ δὲ σώφρονα σώφρονες, τὰ δ' ἀνδρεῖα ἀνδρεῖοι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Σε κάθε μία από τις διατυπώσεις που ακολουθούν να δώσετε το χαρακτηρισμό «Σωστό» ή «Λάθος», ανάλογα με το αν αποδίδουν το νόημα του κειμένου σωστά ή όχι. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με συγκεκριμένη αναφορά στο κείμενο.

1. Ο Αριστοτέλης συνδέει την απόκτηση των ηθικών αρετών και τη διδασκαλία.
2. Η φύση δεν παίζει ρόλο στη διαμόρφωση των ηθικών αρετών.
3. Ο άνθρωπος φτάνει στην ηθική του τελείωση μέσω του εθισμού.
4. Τις αρετές τις αποκτούμε όπως ακριβώς και τις τέχνες.
5. Τα πράγματα που πρέπει πρώτα να τα μάθουμε προτού αρχίσουμε να τα κάνουμε, τα μαθαίνουμε κάνοντάς τα.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

A2. Ποιο είναι το περιεχόμενο των εννοιών «δύναμις» και «ένέργεια» στην αριστοτελική φιλοσοφία και πώς ο Αριστοτέλης τις χρησιμοποιεί στα δύο εμπειρικά παραδείγματα της δεύτερης παραγράφου του κειμένου για τις αισθήσεις και τις τέχνες, προκειμένου να ορίσει τις ηθικές αρετές.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B1. Να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτό τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη

1. Ο Αριστοτέλης επιστρέφει ξανά στην Αθήνα το 335 π.Χ. καθώς το κλίμα ήταν ευνοϊκό για την επάνοδό του.
2. Ο Αριστοτέλης κατηγορήθηκε για ασέβεια με αφορμή ένα ποίημα για τον φίλο του Ερμία που είχε τη μορφή παιάνα.
3. Το λόγον ἔχον (λογική) καθορίζει τις πράξεις μας που γίνονται με βάση τη λογική.
4. Το ἐπιθυμητικόν έχει σχέση με τις διανοητικές αρετές.
5. Τα μαθήματα του Αριστοτέλη στον Αλέξανδρο γίνονταν στην Μίεζα.

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B2. Ο Περικλής στον Επιτάφιο κλείνοντας την κύρια πρόθεση του λόγου του χρησιμοποιεί την έννοια ἀρετή, όχι με την ευρύτητα του αριστοτελικού όρου, αλλά με το ηθικό περιεχόμενο της ευεργετικής δύναμης που φανερώνεται στις σχέσεις των ανθρώπων. Νομίζετε ότι υπάρχουν κοινά σημεία ανάμεσα στους λόγους του Περικλή και στην άποψη του Αριστοτέλη όσον αφορά στη σχέση ηθικής πράξης και ηθικής αρετής; Να στηρίξετε τις απόψεις σας σε χωρία των δύο κειμένων.

Θουκυδίδου Ίστορίαι. II, 40, 4 – 5

Και στην διάθεσή μας («τὰ ἐς ἀρετὴν») ἀπέναντι στους ξένους διαφέρομε ἀπ’ τους πολλούς, γιατί αποκτούμε φίλους ευεργετώντας τους και όχι περιμένοντας ἀπ’ αυτούς κάποιο καλό. Η φιλία του ευεργέτη είναι πιο σταθερή, γιατί προσπαθεί να διατηρήσει τον δεσμό του με τον άλλο, ενώ εκείνος που χρωστάει χάρη είναι λιγότερο πρόθυμος, θεωρώντας την ευγνωμοσύνη του σαν χρέος κι όχι σαν αίσθημα. Μόνοι εμείς σκορπούμε απλόχερα τις ευεργεσίες μας, όχι ἀπὸ συμφεροντολογικούς υπολογισμούς, ἀλλὰ ἀπὸ φιλελεύθερη γενναιοδωρία.

Θουκυδίδου Ίστορίαι. II, 42, 2-3.

Και εἶπα τα περισσότερα που εἶχα να πω, γιατί αὐτῶν που κείτονται ἐδῶ και των ομοίων τους ἡ ἀνδρεία ἐστόλισε τὴν πολιτεία με ὅσα ἐγώ, υμνώντας τὴν, εἶπα πως ἔχει. Λίγοι εἶναι οἱ Ἕλληνες που δεν εἶναι, σαν και τους γενναίους αὐτούς, κατώτεροι ἀπὸ τον ἔπαινο που τους γίνεται. Νομίζω πως ο θάνατός τους και φανέρωσε και ἀπαθανάτισε τὴν ἀνδρεία τους. Ἀν σε ἄλλα φανερωθεῖ κανεὶς κάπως κατώτερος, ὅμως πεθαίνοντας για τὴν πατρίδα ἀποκτὰ τὸ δικαίωμα να κρίνεται μόνο για τὴν παλικαριά του. Ὅλοι μαζί, τὴν κοινὴ τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο ἀπ’ ὅ,τι ἴσως ἐβλάψε ο καθένας χωριστὰ τὴν ατομικὴ του ζωὴ.

Μετάφραση, Ἀγγ. Βλάχος

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

B3. Α. Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις τῆς νέας ἐλληνικῆς γλώσσας, ἀπλές ἢ σύνθετες, για καθεμιά ἀπὸ τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: πλεῖον, πεφυκόσι, κομιζόμεθα, ἔχοντες.

Β. Να βρεῖτε με ποιες λέξεις του κειμένου ἔχουν ἐτυμολογικὴ συγγένεια οἱ παρακάτω λέξεις τῆς νέας ἐλληνικῆς: κατάρριψη, ἀνοια, φορέας, μαθητῆς, ἐπώνυμο

ΜΟΝΑΔΕΣ 10

Να ἔχετε ἐπιτυχία!